

МІНІСТЕРСТВО НАУКИ І ОСВІТИ УКРАЇНИ

Київський національний університет будівництва і архітектури

ФІЛОСОФІЯ УПРАВЛІННЯ

Методичні вказівки

до вивчення дисципліни

для здобувачів першого

(бакалаврського) рівня вищої освіти

спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»,
за ОПП «Державне управління у сфері містобудівної діяльності»

Київ 2025

УДК 2

Ф56

Укладачі: О. С. Галушко, канд. філос. наук, доцент;

Г.П. Таран, канд. філос. наук, доцент;

Н. М. Лакуша, канд. філос. наук, доцент

Рецензент К. М. Покотило, канд. філос. наук, доцент

Відповідальний за випуск І.В. Чорноморденко, д-р філос. наук,
професор

*Затверджено на засіданні кафедри філософії, протокол № 4 від
23 вересня 2024 року.*

В авторській редакції.

Філософія управління : методичні вказівки / уклад. :
Ф56 О. С. Галушко та ін. – Київ : КНУБА, 2025. – 16 с.

Містять програмний матеріал до вивчення освітньої компоненти «Філософія управління», теми лекцій, практичних занять, індивідуальне завдання, модульні контролю, список літератури.

Призначено для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування», за ОПП «Державне управління у сфері містобудівної діяльності».

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Метою вивчення освітньої компоненти «Філософія управління» є оволодіння студентами загальнонауковими (філософськими) компетентностями системного наукового світогляду, наукової методології і професійної етики, осмисленням гуманістичної ролі управлінця в національному і глобалізованому світі, створення ними інтелектуального капіталу, необхідного для розвитку українського суспільства, так і компетентностями у сфері управління.

Завдання освітньої компоненти – забезпечити засвоєння специфіки філософського осягнення феномену управління, ознайомити із наявними концепціями філософії управління, теоріями та визначними діячами філософії управління, створити умови для формування світоглядно-методологічної культури здобувачів.

За підсумками вивчення дисципліни студент повинен:

знати:

- історію теорії управління крізь призму філософії;
- типи управління та їх філософський контекст;
- моделі управління;
- антропологічний вимір управлінської діяльності;
- аксіологічний вимір управлінської діяльності;

вміти:

- володіти термінологічно-категоріальним апаратом філософії управління;
- аналізувати світоглядні проблеми філософії управління;
- практично застосовувати методи філософії управління;
- розуміти сутність внутрішнього світу управлінця;
- розуміти сутність та динаміку соціальних процесів;
- орієнтуватись в основах етики управлінця.

Робоча програма містить витяг з робочого навчального плану, мету вивчення, компетентності, які має опанувати здобувач, програмні результати навчання, дані щодо викладачів, зміст курсу, тематику практичних занять, вимоги до виконання індивідуального завдання, шкалу оцінювання знань, вмінь та навичок здобувача, роз'яснення усіх аспектів організації освітнього процесу щодо засвоєння освітньої компоненти, список навчально-методичного забезпечення, джерел та літератури для підготовки до практичних занять та виконання індивідуальних завдань. Електронне навчально-методичне забезпечення дисципліни розміщено на Освітньому сайті КНУБА. Також методичні вказівки містять основні положення щодо політики академічної доброчесності та політики відвідування аудиторних занять.

Курс «Філософія управління» є обов'язковою дисципліною для студентів, що здобувають ступінь «бакалавр» і складається з лекцій, семінарських занять, захисту реферату (індивідуальної роботи), складання заліку у вигляді підсумкового тесту. Методичні рекомендації відповідають Робочій програмі дисципліни «Філософія управління».

Програма освітньої компоненти

Змістовний модуль 1. Філософські проблеми управління. Історія і сучасний стан філософського осмислення феномену управління.

ЛЕКЦІЯ 1. Тема: Філософські проблеми управління: об'єкт, предмет, завдання.

ЛЕКЦІЯ 2. Тема: Проблема управління у філософії стародавнього світу. Ідеї управління в стародавньому Єгипті та стародавній Персії. Філософські проблеми управління в стародавній Індії.

ЛЕКЦІЯ 3. Тема: Осмислення управління в філософських системах стародавнього Китаю.

ЛЕКЦІЯ 4. Тема: Осмислення феномену управління в філософії епохи Античності.

ЛЕКЦІЯ 5. Тема: Місце управлінських функцій у філософії епохи Середньовіччя.

ЛЕКЦІЯ 6. Тема: Секуляризація управлінських функцій у філософії епохи Відродження.

ЛЕКЦІЯ 7. Тема: Філософські основи управління суспільством в філософії епохи Нового часу та Просвітництва.

ЛЕКЦІЯ 8. Тема: Проблема управління суспільством у німецькій філософії XVIII – XIX століття.

ЛЕКЦІЯ 9. Тема: Теорії управління кінця XIX – першої половини XX століття.

ЛЕКЦІЯ 10. Тема: Теорії управління кінця XX століття.

ЛЕКЦІЯ 11. Тема: Теорії управління початку XXI століття.

ЛЕКЦІЯ 12. Тема: Осмислення феномену управління в українській філософії.

Практичне заняття 1. Філософські проблеми управління: об'єкт, предмет, завдання.

Практичне заняття 2. Проблема управління у філософії стародавнього світу. Ідеї управління в стародавньому Єгипті та стародавній Персії. Філософські проблеми управління в стародавній Індії.

Практичне заняття 3. Осмислення управління в філософських системах стародавнього Китаю.

Практичне заняття 4. Осмислення феномену управління в філософії Античності.

Практичне заняття 5. Місце управлінських функцій у філософії Середніх віків.

Практичне заняття 6. Секуляризація управлінських функцій у філософії Відродження.

Практичне заняття 7. Філософські основи управління суспільством в філософії Нового часу.

Практичне заняття 8. Філософські основи управління суспільством в філософії Просвітництва.

Практичне заняття 9. Проблема управління суспільством у німецькій філософії XVIII – XIX ст.

Практичне заняття 10. Теорії управління кінця XIX – першої половини XX століття.

Практичне заняття 11. Теорії управління кінця XX століття. Частина 1.

Практичне заняття 12. Теорії управління кінця XX століття. Частина 2.

Практичне заняття 13. Теорії управління початку XXI століття. Частина 1.

Практичне заняття 14. Теорії управління початку XXI століття. Частина 2.

Практичне заняття 15. Осмислення феномену управління в українській філософії.

Змістовний модуль 2. Теоретико-методологічний аналіз теорії управління.

ЛЕКЦІЯ 13. Тема: Теоретико-методологічні засади соціального управління.

ЛЕКЦІЯ 14. Тема: Системний аналіз управління соціумом.

ЛЕКЦІЯ 15. Тема: Моделі управління.

ЛЕКЦІЯ 16. Тема: Управління як пізнавальний процес: епістемологічні засади.

ЛЕКЦІЯ 17. Тема: Антропологічний вимір управлінської діяльності.

ЛЕКЦІЯ 18. Тема: Аксиологічний вимір управлінської діяльності.

ЛЕКЦІЯ 19. Тема: Проблема свободи в соціальному управлінні.

ЛЕКЦІЯ 20. Тема: Філософський аспект в прийнятті управлінських рішень.

Практичне заняття 16. Теоретико-методологічні засади соціального управління.

Практичне заняття 17. Системний аналіз управління соціумом.

Практичне заняття 18. Моделі управління. Частина 1.

Практичне заняття 19. Моделі управління. Частина 2.

Практичне заняття 20. Управління як пізнавальний процес: епістемологічні засади.

Практичне заняття 21. Антропологічний вимір управлінської діяльності.

Практичне заняття 22. Антропологічний вимір управлінської діяльності. Типологія лідера-управлінця.

Практичне заняття 23. Аксіологічний вимір управлінської діяльності.

Практичне заняття 24. Проблема свободи в соціальному управлінні.

Практичне заняття 25. Філософський аспект в прийнятті управлінських рішень.

Індивідуальне завдання

1. Виконання індивідуального завдання у вигляді написання реферату або есе. Реферат – обсягом 11 – 15 стор. формату А4 з планом на початку роботи і списком використаних джерел наприкінці. Кількість рефератів – 1. Есе – це форма творчої, самостійної роботи студента. Обсяг 2 – 5 стор., не враховуючи титульної сторінки, шрифт – 14, інтервал – 1,5. В роботі надається особиста позиція автора з проблеми та висновки.

Структура роботи:

- Титульний аркуш
- Вступ
- Основна частина
- Список літератури (не менше трьох джерел і оформлений

відповідно до ДСТУ 8302:2015).

Також як виконання індивідуального завдання за рішенням викладача може бути зарахована участь здобувача у міжнародній або всеукраїнській науково-практичній конференції з публікацією у матеріалах конференції тез виступу (доповіді) на одну з тем, дотичних до змісту дисципліни, або публікація статті на одну з таких тем в інших наукових виданнях.

Текст індивідуального завдання подається викладачу не пізніше, ніж за 2 тижні до початку залікової сесії. Викладач має право вимагати від здобувача доопрацювання індивідуального завдання, якщо воно не відповідає встановленим вимогам.

Запитання підсумкового контролю

1. Філософія управління як галузь філософського знання.
2. Концепції управління в античній філософії.
3. Ідеї управління в стародавньому Єгипті та стародавній Персії.
4. Філософські проблеми управління в стародавній Індії.
5. Осмислення управління в філософських системах стародавнього Китаю.
6. Ліберальний тип управлінських систем та його ознаки.
7. Методологія гуманістичного управління.
8. Теорія ідеальних типів управління Вільяма Оучі.
9. Модель управління «7С» Пітера Друкера.
10. Основні структурні компоненти методології соціального управління.
11. Місце управлінця в системі управлінських відносин.
12. Тоталітарний стиль управління: основні характеристики та особливості прояву.
13. Теорія «ситуаційного підходу» (Р. Моклер, У. Реддін, Ф. Фідлер).
14. Ліберальний тип управлінських систем.
15. Процесуальний, системний, ситуаційний, універсальний підходи щодо осмислення соціального управління.

16. Демократична система управління.
17. Теорія управління людськими ресурсами (Е. Шейн, Р. Петерсон, Л. Трейсі).
18. Моделі управління.
19. Осмислення феномену управління в українській філософії.
20. Ліберальний тип управлінських систем та особливості його прояву в «Русі за збагачення праці» (Ф. Герцберга).
21. Школа концепції «людських стосунків» (Э. Мейо, М. Фоллет та Ф. Ротлісберг).
22. Філософські засади управлінського вибору в типових і нестандартних ситуаціях.
23. Теорія ідеального типу адміністративної організації М. Вебера.
24. Філософія влади Ніколо Макіавеллі.
25. Принципи теорії управління А. Файоля та основні засади концепції організаційної діяльності Г. Черча.
26. Проблеми управління суспільством у класичній німецькій філософії. Розуміння системи управління людьми в філософії І. Канта.
27. Емпіризм та раціоналізм як методологічна основа системи управління в XVII – XIX ст.
28. Цілі управлінської діяльності: онтологічний та антропологічний зміст.
29. Філософські основи управління в філософії Нового часу.
30. Аксіологічний аспект в управлінні.
31. Феномен управління у філософії Середніх віків та епохи Відродження.
32. Поняття і типологія лідерства в управлінській діяльності.
33. Соціальне управління як система відносин між людьми. Людина як об'єкт і суб'єкт управління.
34. Предмет та об'єкт філософських проблем управління.

35. Когнітивне моделювання як спосіб проведення системного аналізу управління.
36. Конструювання та моделювання як засіб управління.
37. Прогнозування в управлінні соціальних систем.
38. Типи управління та управлінські ролі: проблема вибору.
39. Р. Оуен – філософ і реформатор менеджменту.
40. Структура філософії управління.

Методи контролю та оцінювання знань студентів

Поточний контроль здійснюється під час лекцій. Модульний контроль здійснюється під час індивідуальних занять під контролем викладача відповідно до планових модульних контролів, передбачених робочою програмою.

Форма модульного контролю – захист індивідуальної роботи. Семестровий контроль – залік.

Тематика Індивідуальних робіт «Філософія управління»

1. Роль філософії в управлінській діяльності: концептуальні основи та задачі.
2. Управління у стародавніх цивілізаціях: порівняння підходів Єгипту, Персії та Індії.
3. Особливості управлінських концепцій у давньокитайських філософських системах.
4. Управлінські моделі античності та їхнє сучасне значення.
5. Еволюція управлінської думки в Середньовіччі.
6. Секуляризація управлінських функцій у філософії Відродження.
7. Ідеї управління в епоху Просвітництва та Нового часу.
8. Внесок німецької філософії XVIII – XIX століть у розвиток теорії управління.

9. Управлінські концепції кінця XIX – початку XX століть.
10. Модерні управлінські підходи в XXI столітті: ключові теорії.
11. Управління в концепціях українських філософів.
12. Системний підхід до аналізу соціального управління.
13. Управління як пізнавальний процес: від філософії до епістемології.
14. Антропологічні аспекти управлінської діяльності.
15. Цінності та етика в управлінні: аксіологічний вимір.
16. Проблема свободи та відповідальності в соціальному управлінні.
17. Важливість філософського підходу під час прийняття управлінських рішень.
18. Влада і лідерство у філософії Ніколо Макіавеллі.
19. Гуманістичний підхід в управлінні: основи та виклики.
20. Роль Анрі Файоля в розробці принципів управління.
21. Ситуаційний підхід в управлінні: застосування та обмеження.
22. Типологія лідерів-управлінців: антропологічний підхід.
23. Соціальне управління як система міжособистісних відносин.
24. Людина як суб'єкт і об'єкт управління.
25. Когнітивне моделювання та його роль у прийнятті управлінських рішень.
26. Управління через конструювання та моделювання.
27. Прогнозування як інструмент в управлінні соціальними системами.
28. Підходи до управлінських ролей і стилів: виклики вибору.
29. Емпіризм і раціоналізм як основи управлінської думки XVII – XIX століть.
30. Цілі управлінської діяльності: онтологічні та антропологічні аспекти.
31. Взаємозв'язок аксіології та етики в управлінні.
32. Філософія управління у середньовічній Європі та в епоху Відродження.
33. Ідеї соціального управління у працях класичної німецької філософії.

34. Поняття лідерства та типологія лідерів у філософії управління.
35. Філософські основи управління людськими ресурсами.
36. Модель «7С» Пітера Друкера та її значення для сучасного управління.
37. Процесуальний підхід до управління: особливості та переваги.
38. Ідеї Роберта Оуена як основа соціальної філософії управління.
39. Класичні концепції управлінської діяльності Анрі Файоля.
40. Проблема свободи в соціальному управлінні.

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Підручники:

1. Кремінь В.Г. Філософія управління : підруч. для студ. вищ. навч. закл. – Київ : Знання України, 2007. – 360 с.

Навчальні посібники:

1. Управління людськими ресурсами : філософські засади : навч. посібник / за ред. В.Г. Воронкової; [В.Г. Воронкова, А.Г. Беліченко, О.М. Попов та ін.]; Запоріж. держ. інж. акад. – Київ : Професіонал, 2006. – 567 с.
2. Романовський О.Г. Психологія управління : навч. посібник / О.Г. Романовський, О.С. Пономарьов, А.О. Лаврентьєва. – Харків : НТУ «ХП», 2001. – 161 с.
3. Шульга М.А. Соціально-політичне управління : навчальний посібник. – Київ : Центр учбової літератури, 2008. – 248 с.

Конспекти лекцій:

1. Заветний С. О. Курс лекцій з історії філософії управління : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Харківський національний технічний ун-т сільського господарства ім. Петра Василенка. – Харків : [ХНТУСГ], 2009. – 319 с.
2. Філософські основи менеджменту і бізнесу : Курс лекцій : навч. посіб. / А.А. Герасимчук, З.І. Тимошенко, С.В. Шейко ; Укр.-фін. ін-т менеджменту і бізнесу. – Київ : Укр.-фін. Ін-т менеджменту і бізнесу, 1998. – 120 с.

Додаткова література:

1. Дарендорф Р. У пошуках нового устрою: Лекції на тему політики свободи у ХХІ ст./ Р. Дарендорф / Пер. з нім. А.Орган. – Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2006. – 109 с.
2. Діденко Н.Г. Державне управління і соціальне партнерство: актуальні проблеми теорії і практики : монографія / Н.Г. Діденко. – Донецьк : Видавниче підприємство «Східний видавничий дім», 2007. – 404 с.
3. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ Л.Л. Формування гуманітарно-технічної еліти як одна з передумов відродження України / Л.Л. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ, О.Г. РОМАНОВСЬКИЙ, В.М. БАБАЇВ, О.С. ПОНАМАРЬОВ // Теорія і практика управління соціальними системами. – 2001, № 4. – С. 3 – 13.
4. Управління як соціальний феномен / О.Б. Гаєвська; Київ. нац. екон. ун-т. – Київ : КНЕУ, 2000. – 168 с.
5. Фареник С.А. Управління соціальними процесами : побудова та реалізація соціальних моделей. – Київ : Вид-во УАДУ, 2003. – 368 с.
6. Шаян Л.П. Нариси про українське управління. – Київ : ТОВ «Група компаній «Динаміка», 2009. – 144 с.
7. Щокін Г. Закони соціального розвитку і управління / Георгій Щокін; Міжрегіон. акад. упр. персоналом. – Київ : МАУП, 2006. – 189 с.

Інформаційні ресурси:

1. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського [https:// www.nbuv.gov.ua](https://www.nbuv.gov.ua)
2. Електронна бібліотека матеріалів з філософії Інституту філософії ім. Г.С. Сковороди <https://www.filosof.com.ua/links.htm>
3. Бібліотека КНУБА. <http://library.knuba.edu.ua/>
4. Освітній сайт КНУБА. org2.knuba.edu.ua

Навчально-методичне видання

ФІЛОСОФІЯ УПРАВЛІННЯ

Методичні вказівки

до вивчення дисципліни

для здобувачів першого

(бакалаврського) рівня вищої освіти

спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»,
за ОПП «Державне управління у сфері містобудівної діяльності»

Укладачі: **Галушко** Олександр Сергійович,

Таран Ганна Павлівна,

Лакуша Наталя Михайлівна

Випусковий редактор *Л. С. Тавлуй*
Комп'ютерне верстання *К. А. Мавроді*

Підписано до друку 01.04.2025. Формат 60 x 84_{1/16}
Ум. друк. арк. 0,93. Обл.-вид. арк. 1,0.
Електронний документ. Вид. № 22/III-25

Видавець і виготовлювач:
Київський національний університет будівництва і архітектури

Проспект Повітряних Сил, 31, Київ, Україна, 03037

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів
видавничої справи ДК № 808 від 13.02.2002

